

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Іртиш 1736	Рефлекшн Соверінг	8	1/2С x 1/2Г	Ш	2668±105,9	4,02	3,70±0,08	0,68
Сибастян 2	Рефлекшн Соверінг	23	1/2С x 1/2Г	Ш	2715±162,5	4,18	3,75±0,04	2,16
Герберт 7	Монтвік Чифтейн	21	1/2С x 1/2Г	ІІ	2643±85,4	4,91	3,80±0,09	2,68

Так, в дослідному господарстві "Лішнянське" помісні дочки бугая Торо 23 (надій 3078 кг – 3,75%) та Драгомера 616827 (надій 3125 – 3,82%) за ІІІ лактацію перевищували за надоем чистопорідних дочок симентальського бугая Ростока 4838 на 25,6% та 26,8%, Кумача 8154 на 14,4 % та 15,7%, Вічного 846 на 21,1 % і 22,3%, Компаса 2353 на 26,7% і 27,8% при статистично вірогідній різниці $P > 0,999$. Деяка перевага за молочною продуктивністю помісних корів над чистопородними симентальськими спостерігалася і в господарствах "Літинське" та "Жирівське" порівняно з коровами повновікової лактації.

Отже, в кращих племінних стадах за молочною продуктивністю помісні корови переважали чистопородних симентальських корів на 14,4-27,8%, проте симентальська худоба краще пристосована до екстремальних передгірських умов Прикарпаття і необхідно основний масив симентальської худоби зберегти в чистоті, як цінний генофонд породи.

УДК 636.882.11

М.М.КОЛТА¹, В.І.СТАХІВ², В.І.ЗІНКЕВИЧ², О.В.ДУЛЬЧАК²

ВИРОЩУВАННЯ ПЛЕМІННОГО МОЛОДНЯКУ ТЕЛИЦЬ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ В УМОВАХ ПРИКАРПАТТЯ

¹Інститут землеробства і тваринництва західного регіону УААН,

²Передкарпатський філіал Інституту землеробства і тваринництва західного регіону УААН*

Вивчення закономірностей росту і розвитку молодняку великої рогатої худоби є важливою складовою частиною зоотехнічної науки, так як в процесі розвитку молодняк набуває не тільки видові і породні властивості, але і притаманну тільки йому індивідуальність з усіма особливостями конституції, екстер'єру, темпераменту, життєдіяльності і майбутньої молочної або м'ясної продуктивності. Виявлення біологічних закономірностей росту і розвитку молодняку має не тільки теоретичний, але і практичний інтерес.

Індивідуальний розвиток проходить в умовах складної взаємодії генотипу молодняку тварин і конкретних умов зовнішнього середовища, в яких реалізується спадковість. У дослідженнях М.В.Зубця, Й.З.Сірацького, Я.Н.Данилківа (1994) відмічено, що генетично запрограмована продуктивність може бути реалізована тільки при сприятливих умовах вирощування, догляду, утримання та використання тварин. Багаточисельними дослідженнями встановлено і практично підтверджено, що різні способи і рівні годівлі

та утримання тварин у період їх росту та розвитку можуть як сприяти формуванню високої молочної продуктивності, так і пригнічувати її.

Для покращання племінних і продуктивних якостей симентальської породи в нашій країні і в інших державах використовують світовий генофонд голштинської худоби американської або канадської селекції.

Більшість вчених згодні з тим, що використання голштинської породи дає можливість не тільки підвищити молочну продуктивність місцевих порід, але й одержати помісний молодняк з явними проявами гетерозису. Так, О.Т.Баранчук (1982); В.Я.Герцен (1982); М.Я.Єфіменко, Я.Н.Данилків (1982); В.І.Власов, В.П.Буркат (1983); В.Ф.Калантаєвський (1983); К.Б.Баяхметов (1984); Н.І.Мамонтов (1984); Н.М.Бондарчук (1987); Г.Н.Измайлов, Б.Курдюков, П.І.Праслов (1987), вивчаючи результати схрещувань симентальських корів з бугаями-плідниками червоно-рябої голштинської породи в різних регіонах і областях, відмічають, що помісний молодняк народжується дещо меншим (2-3 кг), ніж чистопородні симентальські ровесниці, але росте інтенсивніше, особливо до річного віку. Після 12-ти місячного віку швидкість росту помісних тварин знижується і в цьому віці різниця між помісними і симентальськими ровесницями за живою масою поступово згладжується.

Результати наших досліджень підтверджують дослідження авторів про те, що помісний молодняк народжується меншою живою масою на 2-3 кг від симентальських ровесниць, однак в 9-ти та 12-ти місячному віці спостерігається розходження з висновками авторів. Так, у проведених нами дослідженнях в селянській спільці "Літинське" Дрогобицького району Львівської області аналіз живої маси телиць показав (табл.), що до 6-ти місячного віку різниця у чистопородних сименталів та їх помісей за живою масою незначна, однак починаючи з 9-ти місячного віку чистопородні симентали переважали помісей першого покоління 1/2С x 1/2Г за живою масою на 5,9%, а 3/4С x 1/2Г – на 7,8%. У 12-ти місячному віці чистопородні симентали мали вищу живу масу відповідно на 6,9 і 8,8% від помісних ровесниць. Такі показники свідчать про відхилення помісей у бік молочного типу порівняно з чистопородними сименталами.

Динаміка живої маси теличок, М±m, кг

Вік у міс.	Чистопородні симентали			1/2С x 1/2Г			3/4С x 1/4Г		
	n	M±m	Cv	n	M±m	Cv	n	M±m	Cv
При народженні	180	28,7 ±5,71	6,28	95	26,2 ±3,72	7,9	68	26,8 ±3,27	7,95
1	170	53,7 ±3,86	7,25	84	51,2 ±3,72	6,3	60	61 ±2,44	6,22
3	155	110,0 ±13,8	6,28	75	108,1 ±12,8	5,7	50	105 ±13,8	4,28
6	140	170,7 ±12,5	7,29	70	172,4 ±13,8	8,6	45	171 ±8,21	7,29
9	126	221,8 ±17,5	8,29	54	208,7 ±12,8	13	38	204 ±12,7	14,6
12	115	280,4 ±15,4	12,7	50	260,9 ±12,9	17	35	256 ±14,7	11,4

Чистопородні телички симентальської породи за живою масою відповідали стандарту породи згідно інструкції із бонітування великої рогатої худоби молочних і молочно-м'ясних порід (1991).

Отже, молодняк великої рогатої худоби різних генотипів симентальської худоби та їх помісей з червоно-рябими голштинами на протязі 12-ти місяців життя росте з різною інтенсивністю, так до 6-ти місячного віку між чистопородними сименталами та їх помісями суттєвої різниці не спостерігається.

За живою масою з 9-ти до 12-ти місячного віку встановлено перевагу симентальських телиць над їх помісними ровесницями. Це свідчить про те, що телиці симентальської породи більш пристосовані до екологічних умов Прикарпаття, ніж їх помісні ровесниці.

УДК 591.157:636.082.11:631.523.11

В.С.КОНОВАЛОВ

ФІЛОГЕНЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ МНОЖИННОЇ ДІЇ МЕЛАНІНОВОГО ЗАБАРВЛЕННЯ У ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Інститут розведення і генетики тварин УААН

Незважаючи на те, що у хутровому звірівництві, каракулівництві достатньо переконливо показано вплив забарвлення зовнішнього покриву на поведінку, плодючість, ріст і розвиток тварин, у молочному скотарстві це питання є дискусійним починаючи з 30-х років 20 сторіччя. Першопричиною цього є активна комерціалізація подібності нащадків з видатними родоначальниками за ознакою окремих відмітин при формуванні масті тварини. На нашу думку, даний фенотиповий маркер не несе в собі настільки значного фізіологічного впливу, щоб впливати на формування продуктивних якостей нащадка. Отримані нами результати (1985-2000 р.р.) з вивчення механізмів множинної дії генів меланінового забарвлення у великої рогатої худоби для свого пояснення вимагали застосування знань із галузі порівняльної біології. З огляду на те, що лактація є результатом функції всього організму, загальна площа пігментації зовнішнього покриву має істотний вплив на процеси росту, розвитку і формування продуктивності, зокрема чорно-рябої худоби (В.С.Коновалов, 1996). Основним механізмом цього впливу є біологічна еволюція, що утворила його ще на ранніх етапах (більш 500 млн.років тому) біохімічна й ембріологічна спільність походження і функції пігментних і нервових клітин (В.С.Коновалов, 1984). До таких відноситься і більшість метаболічних процесів організму, що вимагають підвищених витрат катехоламінів (стрес-тривалість, молокоутворення, поведінка й ін).

Такі процеси відтворення як сперматогенез, овогенез, ембріогенез та ін. у значній мірі визначаються активністю ферментів тирозиназної системи (К.Ф.1.14.18.1), яка виникла ще на перших етапах біологічної еволюції у мікроорганізмів. Метаболічна роль цих ферментів – утилізація шляхом лізису амінокислоти тирозина з дефектних клітинних структур, що старіють, в